

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030»

COM(2014) 15 final

(2014/C 424/06)

Εισηγήτρια: η κ. **Ulla SIRKEINEN**

Στις 8 Μαΐου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030

COM(2014) 15 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Μαΐου 2014.

Κατά την 499η σύνοδο ολομέλειας, της 4ης και 5ης Ιουνίου 2014 (συνεδρίαση της 4ης Ιουνίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 198 ψήφους υπέρ, 23 ψήφους κατά και 13 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συμπεραίνει ότι:

- Στόχος της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι να καταστούν πιο προβλέψιμες τις πολιτικές για το κλίμα και την ενέργεια,
- η ανακοίνωση λαμβάνει δεόντως υπόψη τις τεράστιες αλλαγές και τις εμπειρίες που αποκτήθηκαν από την υιοθέτηση των πολιτικών της ΕΕ με ορίζοντα το 2020 και,
- επιπλέον, οι πρόσφατες παρατηρήσεις της Διακυβερνητικής επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (IPCC) καθιστούν ακόμα πιο επίκαιρη την προετοιμασία των πολιτικών της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια μετά το 2020.

1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει:

- την πρόταση περί θέσπισης στόχου για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (ΑΘ) κατά 40 % έως το 2030, καθότι συνάδει με τον στόχο της μείωσης κατά 80-95 % έως το 2050 παραμένοντας ταυτόχρονα φιλόδοξη,
- την πρόταση σχετικά με κοινό στόχο περί μεριδίου τουλάχιστον 27 % για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), θεωρώντας, ωστόσο, σε αντίθεση με την Επιτροπή, απαραίτητο τον καθορισμό εθνικών μεμονωμένων στόχων,
- την πρόθεση της Επιτροπής να υποβάλει νέες προτάσεις για την ενεργειακή απόδοση μετά την αξιολόγηση των υφιστάμενων μέτρων εντός του έτους και
- την πρόταση για μια νέα μέθοδο διακυβέρνησης μέσω επαναληπτικής διαδικασίας.

1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά:

- τη χρήση πιο αποδοτικών από πλευράς κόστους μέτρων εφαρμογής προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς συνέπειες και να προστατευτούν οι πιο ευάλωτοι χρήστες ενέργειας,
- τη συνεκτίμηση τομεακών στόχων ενεργειακής απόδοσης, για παράδειγμα στον κατασκευαστικό κλάδο, προκειμένου να αξιοποιηθεί το τεράστιο δυναμικό αυτής της πολλά υποσχόμενης μεθόδου επίτευξης των στόχων της ενεργειακής πολιτικής κατά τρόπο αποδοτικό από πλευράς κόστους,

- την ανάπτυξη μεθόδων για την κατάρτιση και την εφαρμογή των προτεινόμενων εθνικών σχεδίων με την πραγματική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και την υποχρέωση διαβούλευσης με τις γειτονικές χώρες πριν από τη λήψη εθνικών αποφάσεων με εκτεταμένο αντίκτυπο,
- την αποφασιστική επίδιωξη μιας πραγματικής Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ενέργειας μέσω του συντονισμού των εθνικών σχεδίων, ιδίως με σκοπό να εξασφαλιστεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της ΕΕ,
- τη συνέχιση αποφασιστικής δράσης για τη μείωση της υψηλής εξάρτησης της ΕΕ από ενέργεια προερχόμενη από αναξιόπιστες πηγές, μεταξύ άλλων, με τη θέσπιση δεσμευτικών εθνικών στόχων για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
- την αύξηση της βοήθειας προς τις συνδεδεμένες χώρες που καλύπτονται από την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας προκειμένου να αναπτύξουν οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών,
- την παροχή περισσότερων πληροφοριών όσον αφορά σχέδια για την ενίσχυση της δράσης στον τομέα εκτός συστήματος εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ), ιδίως στον τομέα των μεταφορών, καθώς και της γεωργίας και των χρήσεων γης,
- την αρτιότερη ενημέρωση ως προς τα επιτεύγματα που σχετίζονται με τη δημιουργία «πράσινων» θέσεων εργασίας,
- την εξασφάλιση ικανοποιητικών μέτρων για την αποτροπή της διαρροής άνθρακα στις βιομηχανίες υψηλής ενεργειακής έντασης,
- την ανάληψη ριζικής δράσης για την καινοτομία και την έρευνα, ικανών να δώσουν πραγματικές λύσεις στις προκλήσεις, σε συνδυασμό με μέτρα προώθησης της παραγωγής εξοπλισμών για την οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και την επίτευξη της από τη βιομηχανία μέσω βελτιωμένης κατάρτισης, και
- την παροχή απόλυτης προτεραιότητας στη διεθνή ανάπτυξη κλιματικών πολιτικών, παράλληλα με μια μεγαλύτερη έμφαση στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί και με την προώθηση των νόμιμων συμφερόντων των ευρωπαϊκών βιομηχανιών που, λόγω των αυστηρότερων μέτρων της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας και της προστασίας του κλίματος, αντιμετωπίζουν τις πιέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού, στα πλαίσια εμπορικών συμφωνιών όπως η Διατλαντική συμφωνία εμπορικής και επενδυτικής εταιρικής σχέσης (TTIP).

2. Εισαγωγή

2.1 Από τη θέσπιση των κλιματικών και ενεργειακών στόχων 20-20-20 έως το 2020 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2008, **πολλά έχουν αλλάξει. Πρώτον**, εκδηλώθηκε η χειρότερη μεταπολεμική οικονομική κρίση, ενώ η ανάκαμψη στην Ευρώπη μόλις ξεκίνησε και παραμένει ισχνή. **Δεύτερον**, οι άλλοι μείζονες «παικτες» δεν ακολούθησαν την ΕΕ στη θέσπιση στόχων και μέτρων για την άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής. **Τρίτον**, η επανάσταση του σχιστολιθικού φυσικού αερίου στις ΗΠΑ διαφοροποίησε το ενεργειακό σκηνικό τουλάχιστον στους κλάδους που εξαρτώνται από τον τομέα του φυσικού αερίου, μεταβάλλοντας συνεπώς την ισορροπία ανταγωνισμού. **Τέταρτον**, οι λιανικές τιμές της ενέργειας αυξήθηκαν ραγδαία τα τελευταία χρόνια σε μεγάλο τμήμα της επικράτειας της ΕΕ, απειλώντας την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας και τους πιο ευάλωτους καταναλωτές. **Πέμπτον**, οι πολιτικές εξελίξεις στην Ουκρανία ανέδειξαν με δραματικό τρόπο τη σημασία της μείωσης του βαθμού εξάρτησης της ΕΕ από τα ορυκτά καύσιμα της Ρωσίας. Υπήρξαν, ωστόσο, και — **έκτον** — σχεδόν επαναστατικές τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες επιτρέπουν την συνεχή μείωση του κόστους παραγωγής ενέργειας με χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Στο σημείο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να διευρύνει περισσότερο την ανάλυσή της, σύμφωνα με την οποία «... το κόστος της μετάβασης σε σύστημα χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών δεν αποκλίνει σημαντικά από το κόστος που οπωσδήποτε θα προκύψει λόγω της ανάγκης ανακαίνισης του παλαιωμένου ενεργειακού συστήματος, της αύξησης των τιμών ορυκτών καυσίμων και της προσήλωσης στις υπάρχουσες πολιτικές για το κλίμα και την ενέργεια.» «... το κόστος του ενεργειακού συστήματος αναμένεται να αυξηθεί την περίοδο μέχρι το 2030 σε επίπεδο περίπου 14 % του ΑΕΠ, έναντι 12,8 % το 2010. Ωστόσο, θα σημειωθεί σημαντική μεταστροφή από τις δαπάνες για καύσιμα προς καινοτόμο εξοπλισμό με υψηλή προστιθέμενη αξία, μεταστροφή που θα τονώσει τις επενδύσεις για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας και οικονομική μεγέθυνση, και θα βελτιώσει το εμπορικό ισοζύγιο της Ένωσης.». Πέραν αυτού, — **έβδομον** — αναπτύχθηκαν σε ορισμένα κράτη μέλη ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες αποκεντρωμένης παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με την άμεση συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών. Από αυτό προκύπτει σαφώς ότι με την άμεση συμμετοχή των πολιτών, των δήμων και των περιφερειών στην παραγωγή ενέργειας, αξιοποιούνται νέες δυνατότητες παραγωγής αξίας σε περιφερειακή κλίμακα, πράγμα το οποίο ενισχύει σαφώς την κοινωνική αποδοχή μιας νέας κλιματικής και ενεργειακής πολιτικής. Τέλος, — **όγδοον** — καθίσταται ολοένα και περισσότερο σαφές ότι η κατοχή ηγετικής θέσης στο χώρο της τεχνολογίας παραγωγής ανανεώσιμων ειδών ενέργειας προσφέρει μεγάλες οικονομικές δυνατότητες στο μέλλον και ότι η περιφερειακή ανάπτυξη μπορεί να διασυνδεθεί με την ενεργειακή πολιτική.

2.2 Έχει επιτευχθεί **ουσιαστική πρόοδος** ως προς τους στόχους με ορίζοντα το 2020. Οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου (ΑΘ) το 2012 είχαν μειωθεί κατά 18 % σε σχέση με το 1990, και με βάση τα μέτρα που έχουν ληφθεί έως τώρα αναμένεται να μειωθούν ακόμα περισσότερο, κατά 24 %, έως το 2020 και κατά 32 % έως το 2030. Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική ενεργειακή κατανάλωση ήταν 13 % το 2012. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένει περαιτέρω αύξηση στο 21 % το 2020 και στο 24 % το 2030. Η ενεργειακή ένταση της οικονομίας της ΕΕ μειώθηκε κατά 24 % την περίοδο 1995-2011, παρότι φαίνεται πως δεν θα επιτευχθεί ο ενδεικτικός στόχος για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20 %. Αυτές οι επιδόσεις εξηγούνται εν μέρει από την παρατεταμένη οικονομική επιβράδυνση, από τη διαρροή άνθρακα και από τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

2.3 Οι μελλοντικές προκλήσεις, ωστόσο, είναι ολοένα σοβαρότερες και απαιτούν επείγουσα δράση. Η **Διακυβερνητική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή** (IPCC) δημοσίευσε πρόσφατα αποσπάσματα της Πέμπτης έκθεσης αξιολόγησής της, όπου καταδεικνύεται ότι οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου έχουν φτάσει σε πρωτοφανή επίπεδα παρά τις πολιτικές άμβλυνσης που εφαρμόζονται. Σύμφωνα με την IPCC, μόνο μειζονες θεσμικές και τεχνολογικές αλλαγές και ουσιαστικές επενδύσεις θα ενισχύσουν την πιθανότητα να μην υπερβεί η υπερθέρμανση του πλανήτη το όριο των 2 βαθμών Κελσίου.

2.4 Το 2008, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέσπισε **στόχο για μείωση των εκπομπών ΑΘ κατά 80-95 % έως το 2050**, σύμφωνα με τη διεθνή δέσμευση για περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη σε 2 βαθμούς Κελσίου. Η Επιτροπή παρουσίασε ανάλογους χάρτες πορείας για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2050.

2.5 **Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει ενεργά** και παρακολουθήσει στενά τις αποφάσεις και την υλοποίηση της κλιματικής και ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ. Πολλές γνωμοδοτήσεις επί συναφών θεμάτων έχουν εκπονηθεί, είτε κατόπιν σχετικής αίτησης είτε με πρωτοβουλία της ΕΟΚΕ, συμπεριλαμβανομένων γνωμοδοτήσεων με θέμα τις διεθνείς διαπραγματεύσεις για το κλίμα ⁽¹⁾, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ενέργειας ⁽²⁾, το κόστος της ενέργειας ⁽³⁾, την ενεργειακή φτώχεια ⁽⁴⁾ και, πιο πρόσφατα, τα αγορακεντρικά μέσα επίτευξης οικονομίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ⁽⁵⁾.

2.6 Η παρούσα γνωμοδότηση βασίζεται σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, τις οποίες και συμπληρώνει. Πρόκειται, όπως και στην περίπτωση άλλων γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ, για συμβιβασμό μεταξύ αντικρουόμενων απόψεων. Καλύπτει μόνο την ανακοίνωση «Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030» ⁽⁶⁾. Όσον αφορά τα άλλα συστατικά μέρη της δέσμης μέτρων -μεταρρύθμιση του ΣΕΔΕ ⁽⁷⁾, ανακοίνωση για την τιμή της ενέργειας ⁽⁸⁾, σύσταση για το οξιστολιθικό φυσικό αέριο ⁽⁹⁾ και ανακοίνωση για τη βιομηχανική αναγέννηση ⁽¹⁰⁾- η ΕΟΚΕ θα εκδώσει χωριστές γνωμοδοτήσεις.

3. Το πλαίσιο που προτείνει η Επιτροπή

3.1 Βασισμένη στους χάρτες πορείας για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2050, στην Πράσινη Βίβλο για τη δημόσια διαβούλευση και σε εκτίμηση αντικτύπου, η Επιτροπή παρουσίασε **δέσμη προτάσεων** μέσω της ανακοίνωσης με θέμα «Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια κατά την περίοδο από το 2020 έως το 2030», η οποία αναφέρθηκε στο σημείο 2.6.

3.2 Η Επιτροπή προτείνει τον **στόχο της μείωσης κατά 40 % των εκπομπών ΑΘ** σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Σε σύγκριση με το 2005, ο τομέας ΣΕΔΕ θα πρέπει να επιτύχει μείωση κατά 43 % και ο τομέας εκτός ΣΕΔΕ μείωση κατά 30 %. Το ετήσιο ποσοστό μείωσης του ανωτάτου ορίου εκπομπών στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ θα αυξηθεί από το ισχύον 1,74 % σε 2,2 % μετά το 2020. Ο στόχος για τον τομέα εκτός ΣΕΔΕ θα επιμεριστεί μεταξύ των κρατών μελών με την ίδια, εν πολλοίς, μέθοδο που ακολουθείται και σήμερα.

⁽¹⁾ ΕΕ C 67, 6.3.2014, σελ. 145-149.

⁽²⁾ ΕΕ C 68, 6.3.2012, σελ. 15-20.

⁽³⁾ ΕΕ C 198, 10.7.2013, σελ. 1-8.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 341, 21.11.2013, σελ. 21-27.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 226 της 16ης Ιουλίου 2014, σ.1.

⁽⁶⁾ COM(2014) 15 final

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ* (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Ε.Ε.). EESC-2014-00800-00-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Τιμές και κόστος ενέργειας*. EESC-2014-01113-00-00-AC. (Βλέπε σελίδα 64 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Εκμετάλλευση υδρογονανθράκων μέσω υδραυλικής ρωγμάτωσης*. EESC-2014-01320-00-00-AC-EDI. (Βλέπε σελίδα 34 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική αναγέννηση* (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Ε.Ε.). EESC-2014-00746-00-00-AC..

3.3 Η Επιτροπή προτείνει έναν στόχο **τουλάχιστον 27 % όσον αφορά το μερίδιο της ανανεώσιμης ενέργειας** στην τελική ενεργειακή κατανάλωση στην ΕΕ. Ο στόχος είναι δεσμευτικός σε επίπεδο ΕΕ, αλλά δεν θα επιμεριστεί στα κράτη μέλη με αποτέλεσμα να μην είναι σαφές ποιος πρέπει να καταστεί υπεύθυνος σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Το μερίδιο της ανανεώσιμης ενέργειας στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας θα αυξηθεί από 21 % σήμερα σε 45 % το 2030.

3.4 Δεν κατατίθεται **καμία πρόταση** για την ενεργειακή **απόδοση**. Αξιολόγηση της εφαρμογής της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση θα παρουσιαστεί μέχρι τα μέσα του 2014, και σε αυτή τη βάση θα κατατεθούν επιπρόσθετες προτάσεις.

3.5 Η Επιτροπή προτείνει τη **μεταρρύθμιση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών** ⁽¹¹⁾ μέσω της καθιέρωσης ενός αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς και έχει υποβάλει σχέδιο κανονισμού επί του θέματος.

3.6 Η Επιτροπή θίγει επίσης το ζήτημα του **ανταγωνισμού στις ολοκληρωμένες αγορές** και της προώθησης της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού. Η Επιτροπή έχει υποβάλει χωριστή ανακοίνωση για τις **τιμές της ενέργειας** ⁽¹²⁾.

3.7 Προκρίνεται **νέα μέθοδος διακυβέρνησης**, βάσει των εθνικών σχεδίων.

3.8 Προτείνεται **ευρύτερη σειρά** δεικτών για την καλύτερη αξιολόγηση της προόδου.

3.9 Επίσης, αναφέρονται **βασικές συμπληρωματικές πολιτικές** -γεωργία και χρήση της γης, δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα, καινοτομία και χρηματοδότηση.

3.10 Τέλος, η Επιτροπή παρουσιάζει συνοπτικά το **διεθνές περιβάλλον** σχετικά με τον περιορισμό των ΑΘ.

4. Οι παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ για το πλαίσιο με ορίζοντα το 2030

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής επειδή έχει ως σκοπό να είναι και στο μέλλον **προβλέψιμοι** οι στόχοι των πολιτικών για το κλίμα και την ενέργεια. Ένα σταθερό και προβλέψιμο κανονιστικό πλαίσιο, και ιδίως η συνεπής υλοποίησή του, αποτελούν προαπαιτούμενα για τις μακροπρόθεσμες αποφάσεις και τις μείζονες επενδύσεις που απαιτούνται προκειμένου να στραφούν οι εξελίξεις προς τη σωστή κατεύθυνση.

4.2 Σημαντική ένδειξη προβλεψιμότητας αποτελεί το μήνυμα ότι τα βασικά στοιχεία του **πλαισίου** της πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια **έως το 2020** θα παραμείνουν αναλλοίωτα.

4.3 Η ανακοίνωση, ωστόσο, **λαμβάνει επίσης υπόψη τις ριζικές αλλαγές** που έχουν συντελεστεί από την υιοθέτηση της πολιτικής με ορίζοντα το 2020. Με την επιφύλαξη της ανάγκης για προβλεψιμότητα, οι προκλήσεις του μεταβαλλόμενου διεθνούς πλαισίου, η ανάγκη για οικονομική ανάκαμψη, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η αύξηση του κόστους της ενέργειας καθιστούν αναγκαία την προσαρμογή των ισχυουσών πολιτικών.

4.4 Η υπερθέρμανση του πλανήτη αποτελεί τεράστια μακροπρόθεσμη απειλή για τον πλανήτη μας και για την ευημερία των μελλοντικών γενεών, αλλά και για την οικονομία γενικότερα. Ήδη σήμερα συνεπάγεται υψηλό κόστος. Οι προσπάθειες στην ΕΕ πρέπει να αποσκοπούν στην επίτευξη του στόχου για μείωση των εκπομπών ΑΘ κατά 80-95 % έως το 2050. **Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για καθορισμό στόχου 40 % έως το 2030**, παρότι αυτός μπορεί να θεωρηθεί **φιλόδοξος**. Σύμφωνα με την εκτίμηση αντικτύπου που συνοδεύει την ανακοίνωση, στόχος της τάξης του 35 % θα ήταν αρκετός για την εκπλήρωση του στόχου μείωσης των εκπομπών που προβλέπεται με ορίζοντα το 2050.

4.5 Όταν το 2008 αποφασίστηκε ο στόχος της μείωσης των εκπομπών κατά 20 % το 2020 σε σύγκριση με το 1990, οι εκπομπές είχαν ήδη μειωθεί κατά 10 % σε σύγκριση με το σημείο εκκίνησης. Με τα σημερινά δεδομένα φαίνεται ότι θα επιτευχθεί μείωση κατά 24 % μέχρι το 2020 πράγμα που σημαίνει μείωση κατά 14 % σε 11 χρόνια. **Θα πρέπει να επιτευχθεί περαιτέρω μείωση κατά 16 % μέσα σε μια δεκαετία**, η οποία μπορεί να είναι εφικτή ενόψει της τεχνολογικής προόδου, της μείωσης του κόστους της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και της αύξησης του κόστους της ενέργειας από ορυκτά καύσιμα. Ωστόσο, οι προσπάθειες από το 1990 και μετά έχουν ατονήσει σημαντικά λόγω της οικονομικής επιβράδυνσης, της ριζικής αναδιάρθρωσης των πρώην κομμουνιστικών οικονομιών, και λόγω της χρήσης των μηχανισμών του Κιότο.

⁽¹¹⁾ COM(2014) 20 final

⁽¹²⁾ COM(2014) 21 final

4.6 Για να επιτευχθεί όμως ο στόχος αυτός χωρίς επιπτώσεις σε άλλες πτυχές της αειφορίας -οικονομικές και κοινωνικές- έχει πρωτεύουσα σημασία να εξασφαλιστεί η χρήση **των οικονομικά αποδοτικότερων μέτρων**. Γι αυτό και η ΕΟΚΕ χαίρει το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν ορίζει πλέον στόχους στην περίπτωση της δαπανηρότερης παραλλαγής για τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου. Η ΕΟΚΕ είχε προβεί σε σχετική σύσταση ήδη το 2008 ⁽¹³⁾. Προς τούτο, η χρήση των μηχανισμών ευελιξίας, των οποίων η Επιτροπή προτείνει την εξαίρεση μετά το 2020, θα πρέπει να αξιολογηθεί επιμελώς και να συζητηθεί εκτενώς. Αυτή η αξιολόγηση θα πρέπει να λάβει υπόψη τα προβλήματα που έχουν παρατηρηθεί, καθώς και τα οφέλη της παγκόσμιας ενεργειακής απόδοσης και της ανάπτυξης διεθνούς συνεργασίας για το κλίμα.

4.7 Οι πολιτικές θα επηρεάσουν ποικιλοτρόπως τους διάφορους τομείς της οικονομίας. Κατά συνέπεια τα μέτρα θα πρέπει να είναι προσεκτικά σχεδιασμένα και στοχευμένα προκειμένου να **ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς συνέπειες** και να προστατευτούν οι πιο ευάλωτοι χρήστες ενέργειας. Η μετάβαση σε οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών πρέπει να είναι δίκαιη. Κεντρικά ζητήματα αποτελούν η κατάρτιση, οι ποιοτικές θέσεις εργασίας και η συμμετοχή των εργαζομένων και ενδεχομένως η λήψη αντισταθμιστικών μέτρων .

4.8 Η ΕΟΚΕ **υποστηρίζει επίσης την πρόταση της Επιτροπής για θέσπιση κοινού στόχου σχετικά με το μερίδιο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τουλάχιστον 27 %**. Ενώ ο στόχος του 40 % όσον αφορά τη μείωση των αερίων θερμοκηπίου μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό μήνυμα της πολιτικής για το κλίμα, ιδίως ενόψει των επικείμενων διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της διάσκεψης COP20/COP21, η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συνιστά μάλλον στόχο της ενεργειακής πολιτικής που αποσκοπεί στη μείωση της υπερβολικής εξάρτησης από τις εισαγωγές. Η ΕΟΚΕ αξιολογεί αρνητικά τη μη καθιέρωση επιμέρους δεσμευτικών στόχων για κάθε ένα από τα κράτη μέλη. Είναι ακατανόητο πώς θα ελέγχει η Επιτροπή τη συμμόρφωση με το στόχο αυτό χωρίς την θέσπιση επιμέρους εθνικών στόχων, και ότι, εκτός αυτού, προβλέπει και την ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων.

4.9 Η βελτίωση της **ενεργειακής απόδοσης** αποτελεί τον πιο πολλά υποσχόμενο και οικονομικότερο από πλευράς κόστους τρόπο επίτευξης όλων των στόχων της ενεργειακής πολιτικής -οικολογικών, οικονομικών και ενεργειακού εφοδιασμού. Υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες, ωστόσο, απαιτείται η ανάληψη ριζικής δράσης. Η ΕΟΚΕ αναμένει από την Επιτροπή να παρουσιάσει αποτελεσματικά μέτρα πολιτικής, βασισμένα στην αξιολόγησή της εντός του έτους, λαμβάνοντας υπόψη το ευρύ φάσμα ζητημάτων προς αντιμετώπιση στον συγκεκριμένο τομέα. Απαιτείται να ληφθούν επίσης υπόψη οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν χάρη στο υφιστάμενο και μόλις πρόσφατα εγκριθέν νομοθετικό πλαίσιο. Όσον αφορά τους στόχους, θα πρέπει να εξεταστεί η σκοπιμότητα καθιέρωσης τομεακών στόχων, ιδίως για να αξιοποιηθούν οι τεράστιες δυνατότητες των τομέων των κατασκευών και των μεταφορών.

4.10 **Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη νέα μέθοδο διακυβέρνησης** που προτείνει η Επιτροπή, με την επαναληπτική διαδικασία για τη θέσπιση εθνικών σχεδίων. Η κατάρτισή τους θα μπορούσε να αποτελέσει καλή ευκαιρία συμμετοχής όχι μόνο των σχετικών φορέων αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας των πολιτών σε ζητήματα ενεργειακής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης για την υλοποίηση των σχεδίων. Το σημαντικότερο στοιχείο της πρότασης είναι η απαίτηση **διαβούλευσης με τις γειτονικές χώρες**, η οποία θα πρέπει να καταστεί υποχρεωτική πριν από τη λήψη εθνικών αποφάσεων με δυνητικά ευρείες συνέπειες για τρίτους, καθώς θα μπορούσε να αποτελέσει αποφασιστικό βήμα προς μια πραγματική **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ενέργειας**. Ο συνδυασμός διαφορετικών εθνικών πόρων και προσεγγίσεων και, επομένως, διαφορετικών ενεργειακών μιγμάτων, θα μπορούσε να δημιουργήσει αποδοτικά από πλευράς κόστους περιφερειακά συστήματα και αγορές, πράγμα που θα συμβάλει στην εξισορρόπηση και την επάρκεια της παραγωγής ενέργειας, καθώς και στην ασφάλεια του εφοδιασμού. Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς τα κράτη μέλη να ανταποκριθούν θετικά σε μια διαδικασία αποτελεσματικής διακυβέρνησης και να καθορίσουν, από κοινού με την Επιτροπή και την κοινωνία των πολιτών, τον τρόπο υλοποίησής της. Αυτή η νέα μέθοδος διακυβέρνησης θα πρέπει να είναι διαφανής και να περιλαμβάνει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, αλλά και να ελαχιστοποιεί τον επιπρόσθετο διοικητικό φόρτο για τα κράτη μέλη.

4.11 Η βιωσιμότητα και η διαφοροποίηση αποτελούν βασικούς στόχους κατά την άσκηση του δικαιώματος των κρατών μελών να **καθορίζουν το δικό τους ενεργειακό μίγμα**. Η αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα παραμείνει αναγκαία για αμφοτέρους τους στόχους, με τη συμπληρωματική χρήση και άλλων πηγών ενέργειας χαμηλών εκπομπών. Οι πολιτικές της ΕΕ δεν πρέπει να εμποδίζουν τα κράτη μέλη που το επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν την πυρηνική ενέργεια ή να εκμεταλλευτούν τοπικούς ενεργειακούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων των μη συμβατικών αερίων.

4.12 Είναι σκόπιμο να αυξηθεί η βοήθεια που παρέχεται στις συνδεδεμένες χώρες που καλύπτονται από την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας προκειμένου να αναπτύξουν οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στις σχετικές τεχνολογίες και να υποστηριχθούν τα ερευνητικά τους ιδρύματα που ειδικεύονται στον συγκεκριμένο τομέα.

⁽¹³⁾ ΕΕ C 198 της 10ης Ιουλίου 2013, σ. 56.

4.13 Το πρόβλημα της πολύ υψηλής εξάρτησης της ΕΕ από **ορυκτούς ενεργειακούς πόρους προερχόμενους από αναξιόπιστες πηγές** έχει επισημανθεί τις τελευταίες εβδομάδες και χρήζει επείγουσας προσοχής. Απαιτείται αποφασιστική δράση για τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού, όπως περιγράφεται στο σημείο 4.11, εστιάζοντας την προσοχή σε ενεργειακές πηγές που θα είναι διαρκώς διαθέσιμες και, στο μέτρο του δυνατού, με τις χαμηλότερες δυνατές εκπομπές. Απαιτούνται επίσης πραγματική εσωτερική αγορά ενέργειας και κοινή εξωτερική ενεργειακή πολιτική, προκειμένου να διαφοροποιηθούν οι πηγές εφοδιασμού.

4.14 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση όσον αφορά τη χρήση ευρύτερου φάσματος **δεικτών** για επακριβέστερη αξιολόγηση της προόδου. Η ανεπαρκής ικανότητα διασυνοριακής μετάδοσης εξακολουθεί να αποτελεί το κυριότερο εμπόδιο σε μια πραγματική εσωτερική αγορά ενέργειας. Ο καλύτερος τρόπος παρακολούθησης της σχετικής προόδου είναι η παρακολούθηση της εξέλιξης των αποκλίσεων στις τιμές μεταξύ περιφερειών και χωρών.

4.15 Ένας σημαντικός ρόλος που θα κληθεί να επιτελέσει η Επιτροπή προς τούτο είναι η εξασφάλιση **ίσων όρων ανταγωνισμού**, μέσω της σταδιακής εξάλειψης των επιβλαβών επιδοτήσεων και του ελέγχου των δημόσιων συστημάτων υποστήριξης⁽¹⁴⁾. Αυτό θα πρέπει να αφορά επίσης τα μέτρα στήριξης που προβλέπονται στο ΣΕΔΕ για την αποζημίωση των βιομηχανιών οι οποίες απειλούνται από διαρροή άνθρακα ως προς το έμμεσο κλιματικό κόστος, π.χ. τις υψηλότερες τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτή η αποζημίωση θα πρέπει να αποτελέσει πανευρωπαϊκό σύστημα προκειμένου να αποφευχθεί η στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ προωθεί επίσης χωριστή γνωμοδότηση για την πρόταση μεταρρύθμισης του ΣΕΔΕ⁽¹⁵⁾. Η Επιτροπή θα πρέπει να μεριμνήσει και σε διεθνές επίπεδο για ισότιμους όρους ανταγωνισμού, πράγμα που σημαίνει ότι το θέμα αυτό θα πρέπει να συζητηθεί τόσο κατά τις διαπραγματεύσεις στα πλαίσια του ΠΟΕ όσο και στα πλαίσια της Διατλαντικής Συμφωνίας ΤΤΙΡ.

4.16 Σημαντικό τμήμα των εθνικών ενεργειακών σχεδίων αποτελούν οι πολιτικές για τον **τομέα εκτός ΣΕΔΕ**. Οι τομείς των μεταφορών και της θέρμανσης έχουν εξέχουσα σημασία. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα εκφέρει γνώμη επί της πολιτικής για τα βιοκαύσιμα και παραπέμπει στις αντίστοιχες γνωμοδοτήσεις της⁽¹⁶⁾.

4.17 Όσον αφορά **τη γεωργία και τις χρήσεις της γης**, παρότι θα επιτελέσουν τον ρόλο τους για άμβλυνση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, οι σχετικές πολιτικές χρειάζονται περαιτέρω ανάλυση και προβληματισμό. Η βιώσιμη βιομάζα από τη γεωργία και τη δασοκομία θα επιτελέσει επίσης κάποιο ρόλο στη διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών. Εάν ο τομέας της αλλαγής των χρήσεων της γης συμπεριληφθεί στους στόχους εκτός ΣΕΔΕ, η καθαρή αύξηση της δεξαμενής άνθρακα των δασών θα πρέπει να αφαιρεθεί πλήρως.

4.18 Κάτι άλλο που επίσης λείπει από την ανακοίνωση είναι η **ενημέρωση ως προς τα επιτεύγματα που σχετίζονται με τη δημιουργία νέων πράσινων θέσεων εργασίας**, η οποία αποτελούσε μείζονα στόχο των αποφάσεων 20-20-20. Οι μέχρι στιγμής μελέτες δείχνουν ουδέτερο ή μικρό θετικό καθαρό αντίκτυπο στην απασχόληση, ενώ οι επαγγελματικές δομές θα αλλάξουν ριζικά.

4.19 Πιθανότατα έχει ήδη λάβει χώρα μαζικό **«πρασίνισμα» των υφιστάμενων δραστηριοτήτων** στην ΕΕ, πράγμα που αποδεικνύεται μεταξύ άλλων από τη μεγάλη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στις μεταποιητικές βιομηχανίες. Μέχρι στιγμής, οι ενεργοβόρες βιομηχανίες ανταποκρίθηκαν στην κλιματική πρόκληση βελτιώνοντας την απόδοσή τους, ωστόσο, δεδομένου ότι μεγάλο μέρος των υπαρχουσών δυνατοτήτων έχει ήδη αξιοποιηθεί, η απειλή της διαρροής άνθρακα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με ακόμα μεγαλύτερη σοβαρότητα στο μέλλον.

4.20 Πολλοί κλάδοι **ενεργοβόρων βιομηχανιών** στην Ευρώπη ανταγωνίζονται σε ανοιχτές παγκόσμιες αγορές, χωρίς δυνατότητα μονομερούς ενσωμάτωσης επιπρόσθετου κόστους στις τιμές τους και, επομένως, απειλούνται με διαρροή άνθρακα. Αυτές οι βιομηχανίες είναι επίσης συνήθως οι πιο αποδοτικές από πλευράς ενέργειας και άνθρακα σε παγκόσμιο επίπεδο. Υπό αυτές τις συνθήκες, η διαρροή άνθρακα θα μπορούσε να οδηγήσει ακόμα και σε αύξηση των συνολικών εκπομπών. Οι πολιτικές της ΕΕ θα πρέπει κατά συνέπεια είτε να μην οδηγούν σε, άμεση ή έμμεση, αύξηση του ενεργειακού κόστους για αυτές τις βιομηχανίες είτε να περιλαμβάνουν σαφείς διατάξεις για την αντιστάθμιση αυτής της αύξησης. Οι διατάξεις για την πρόληψη της διαρροής άνθρακα απαιτείται να προβλέπουν πλήρως ελεύθερη κατανομή των δικαιωμάτων εκπομπών, βάσει τεχνικά εφικτών τιμών-στόχων, έως ότου οι νέες τεχνολογίες να οδηγήσουν αποδεδειγμένα σε ουσιαστικές μειώσεις εκπομπών κατά τρόπο οικονομικά βιώσιμο.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 226 της 16ης Ιουλίου 2014, σ. 28.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 177 της 11ης Ιουνίου 2014, σ. 88.

⁽¹⁶⁾ ΕΕ C 198 της 10ης Ιουλίου 2013, σ. 56.

4.21 Σε τελική ανάλυση, η πραγματική λύση στις προκλήσεις της κλιματικής και της ενεργειακής πολιτικής είναι η **καινοτομία**. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη, καθώς και άλλοι χρηματοοικονομικοί παράγοντες, οφείλουν να αναλάβουν ριζική δράση προκειμένου να αξιοποιήσουν αυτές τις δυνατότητες, στηρίζοντας τόσο την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών όσο τις προσπάθειες για πιο ριψοκίνδυνες και ρηξικέλευθες καινοτομίες. Χωρίς πραγματικά τεχνολογικά άλματα σε πολλούς κλάδους, δεν είναι εφικτή η επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων. Για την υλοποίηση αυτών των καινοτομιών απαιτείται ανταγωνιστικός βιομηχανικός τομέας, ο οποίος, προσαρμοζόμενος στη συγκεκριμένη πρόκληση, θα μπορέσει να παραμείνει ανταγωνιστικός και να κερδίσει νέο έδαφος. Στην προκειμένη περίπτωση, καθοριστικός παράγοντας είναι η υψηλής ποιότητας κατάρτιση. Η βιομηχανία που ειδικεύεται στην παραγωγή εξοπλισμών για την οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών μπορεί να αποτελέσει κινητήρια δύναμη της ευρωπαϊκής οικονομίας, αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητά της και την πρόσβαση σε αυτούς τους εξοπλισμούς. Προς τούτο, απαιτείται συνδυασμός των ερευνητικών προσπαθειών με μέτρα στήριξης.

4.22 Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής και τη συνέχιση του εφοδιασμού όλων των Ευρωπαίων με ασφαλή, ακίνδυνη και οικονομικά προσιτή ενέργεια χρειάζεται αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς από όλους. Όποια πολιτική κι αν επιλεγεί από τους πολιτικούς θύροντες της ΕΕ, η απρόσκοπτη **υλοποίησή της εξαρτάται από τη συμμετοχή** όλων των φορέων ήδη από τα πρώτα στάδια. Όπως αναφέρθηκε στο σημείο 4.9, η κοινωνία των πολιτών επιτελεί έναν ρόλο, ο οποίος μπορεί να υποστηριχτεί από την ΕΟΚΕ.

4.23 Το **σημαντικότερο ζήτημα** στη σφαίρα της κλιματικής πολιτικής, ωστόσο, είναι η **διεθνής ανάπτυξη**. Το πλαίσιο πολιτικής που παρουσιάζεται στην ανακοίνωση θα μειώσει σημαντικά το μερίδιο της ΕΕ στις παγκόσμιες εκπομπές ΑΘ από το σημερινό επίπεδο του 11 %. Ο ΔΟΕ έχει καταλήξει στο συμπέρασμα πως ακόμα και οι ισχύουσες πολιτικές θα μειώσουν το μερίδιο της ΕΕ σε 7 % έως το 2035. Η Ευρώπη έχει ιδιαίτερη ιστορική ευθύνη να δράσει για την κλιματική αλλαγή, ωστόσο μόνη της δεν θα αλλάξει πολλά πράγματα όσον αφορά το όριο των 2 βαθμών. Μια φιλόδοξη διεθνής συμφωνία και η αποτελεσματική εφαρμογή της αποτελούν στόχους πρωταρχικής σημασίας για τις πολιτικές της ΕΕ. Χωρίς αυτές, η ΕΕ θα αναγκαστεί να επανεξετάσει τις πολιτικές της. Παράλληλα, θα πρέπει να δοθεί πολύ μεγαλύτερη έμφαση και να καταβληθεί πολύ σημαντικότερη προσπάθεια με μέλημα την **προσαρμογή** στην κλιματική αλλαγή, την οποία δεν μπορούμε πλέον να παραβλέψουμε.

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2014.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE